

Posudek bakalářské práce Michala Ctibora

Duál v Kronice trojánské

Bakalářská práce Michala Ctibora se zabývá užíváním duálu v češtině, a to jak teoreticky, tak na konkrétním materiálu. Po úvodní kapitole, věnované struktuře a cílům práce, následují nejprve kapitoly teoretické (o duálu v praindoevropštině a v různých vývojových stádiích češtiny včetně současnosti a výhledů do budoucnosti), pak kapitola věnovaná představení Kroniky trojánské jakožto použitého materiálu a nakonec kapitola analytická.

Práci považuji za dobře vymezenou i zpracovanou. Oceňuji zejména autorovu schopnost klást si relevantní a dobře formulované otázky, jeho samostatnou a kritickou práci s cizojazyčnou i českou sekundární literaturou a schopnost aplikovat získané poznatky na zkoumaný materiál. Podnětný je např. autorův návrh považovat duál v jazycích, kde je užíván, za příznakový případ plurálu, chápaného jako bezpříznakový, tj. schopný duál v mnoha případech suplovat (v opozici k názoru, že v těchto jazycích plurál vždy znamená „více než dva“). Starší Cunyho klasifikaci různých druhů duálu pak diplomant nejen vhodně využil, ale i samostatně doplnil o další možnost (duál kontextový), kterou Cuny neuvádí, ale která byla zastoupena ve zkoumaném materiálu. Také samotná analýza materiálu je provedena vhodně a není jí po metodické stránce příliš co vytknout. Výsledky analýzy jsou přínosné, i když samozřejmě vzhledem k rozsahu práce jen dílčí a bylo by je třeba doplnit širěji založeným výzkumem. Přesto si myslím, že by si v upravené podobě zasloužily publikování.

K práci mám jen zcela drobné výhrady, většinou se týkající poněkud zjednodušujících závěrů plynoucích z autorovy jinak chvályhodné kritičnosti. Např. kritiku užívání citace z Náměšťské mluvnice jakožto dokladu zániku duálu považuji za trochu příliš přísnou – nemyslím totiž, že by bylo možno ji odmítat s odůvodněním, že autoři nemluví o duálu jakožto o kategorii. Tato mluvnice češtiny je, stejně jako mnohé jiné podobného stáří, ve svém popisu jazyka natolik silně ovlivněna dobovými mluvicemi latiny, že od ní nelze očekávat výslovné zmiňování kategorie, která v latině neexistuje (i pádový systém češtiny je tu ostatně popsán, jako by plně odpovídal latinskému). Na druhou stranu námitku, že se zde autoři vyjadřují pouze k dativnímu tvaru, je třeba brát vážně, vyvozovat z ní však něco dalšího je těžké vzhledem k tomu, že instrumentálové tvary komentovány nejsou. Stejně tak nepovažuji na rozdíl od diplomanta za příliš překvapivé zmínky o duálu v novějších mluvicích češtiny: s ohledem na to, jak silně je zakončení na *-ma* v běžném povědomí spojeno s obecnou češtinou, není myslím překvapivé, že autoři mluvic pocítují potřebu jeho vyžadování u jisté omezené skupiny slov vysvětlit (a zároveň tuto skupinu nějak intuitivně vymežit).

Za poněkud nadbytečnou, i když jistě zajímavou, dále považuji vzhledem k vymezení tématu práce podkapitulu o Vergiliově Aeneidě a jejích vztazích s Kronikou trojánskou. Místo ní bych naopak uvítala, kdyby se autor ještě více věnoval analytické části a poněkud jemnějšímu třídění nalezených výskytů duálu (resp. singuláru či plurálu na místech, kde by bylo možno očekávat duál). Bylo by např. zajímavé vědět, jestli existují statisticky významné rozdíly v četnosti užívání příležitostných a kontextových duálových tvarů u substantiv z různých paradigmat, v různých pádech, u substantiv rozvitých shodným přívlastkem nebo bez něj, u složených nebo jednoduchých slovesných tvarů, jestli má nějaký vliv vzdálenost mezi podmětem v duálu a přísudkem apod. Za vhodné bych také považovala užití korpusu (místo Googlu, nebo nejlépe vedle něj) pro vyhledávání tvarů užívaných v současné češtině.

Po formální stránce je text vypracován velmi pečlivě, překlepy a další nesrovnalosti jsou naprosto ojedinělé. Prostudovaná sekundární literatura je přiměřeně rozsáhlá a autor s ní

pracuje vhodně a samostatně. Text je až na drobné výjimky psán vyspělým odborným stylem (ne zcela vhodné mi např. připadá užití adjektiva *duchapřítomný* na s. 16), je i přehledně a vhodně strukturován, i když závěrečné shrnutí by si jistě zasloužilo výrazně větší prostor. Pečlivě je sestaven i seznam použité literatury, jen jeho řazení je poněkud neobvyklé a způsob odkazování na elektronické zdroje je z formálního hlediska nestandardní.

Práce Michala Ctibora bez problémů splňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Proto ji doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou *výborně*.

V Praze 18. června 2013

Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.